Советск Конституцин өдр

ЭНДР, декабрин 5-д, мана Төрскнә олн-ӓмтн СССР-н Конституцин Өдр темдглджӓнә. Эн джил советск ӓмтн эн өдрт политическ болн күч-көлснә йилтә шунмгта кевәр тосджана. КПСС-н ЦК-н ноябрьск Пленум СССР-н олн-ӓмтнә эдл-ахун делгрлтин долан джилә зүгән тезисмүд болн школмудин туск тезисмүд батлдж, олн-ӓмтнә күүндвр тӓвгдсн, тер күүндвр дәлә кегдж йовна.

1936 джилин июнь сард СССР-н Конституцин проект, ох эн мөтәр, олн-ӓмтнә күүндврт тӓвгдад, бүрәл джил шаху цагин эргнд күүндвр кегдәд, терүнә хөсн батлгдсмн. СССР-н Конституц тегәд советск олн-ӓмтнә шунмгъа орлцлгъар гаргъгдсмн. Нарт делкән тууждж нань тиим үлгүр төрүц уга юмн.

СССР-н Конституц күч-көлсчнрт өргн зөв өгсн, демократическ социалистическ строй зәрлсн дееран, тер тоотиг күцәдж болх аргъ учрасмн. Энүндэнь Советск Конституц капиталистическ цуг орн-нутгудин конституцас үлү деернь үзгдджӓнә. СССР-н Конституц иләр болн шуд гооднь күч-көлсчнрт тааста, олзта диг-дара батлсмн.

Советск йосн олн-ӓмтнәс гарчах, олн-ӓмтнд цергдджӓх. Осна бийсинь күцәдж әх йосн болджана. Көдлмшч классин, колхозын крестьянствин болн күч-көлсна интеллигенцин элчнр болдж Советск Конституцас иштә Советмүдт олн депутатнр сунъгъдсн көдлджӓнә. Мана депутатнр олн-ӓмтнә йоста итклтә элчнрнь. Үлгүрлдж, РСФСР-н бәәрн газрин Советмүдин депутатнрин 60 процентнь промышленностьд болн селәнә эдл-ахуд шуд көдлжӓх көдлмшчнр болн колхозникуд.

СССР-н Деед Советд 58 келн-ӓмтнәс элчнр бәәнә. 831 депутатнр көдлмшчнр болн крестьянмуд, терүнә тоод 614 депутатнр промышленность болн селәнә эдл-ахуд шуд ирлцхәнә. Советск олн-ӓмтн деед йосна сунъгъсн улс дунд 336 күүкд күн бәәнә.

Шидр Советск Конституцас иштә мана республикин Деед Совет сунъгългън болв. Советск Конституцин өгсн алдр зөвнг олзлаж Советск Хальмгин күч-көлсчнр деед йосн сунъгългъндан политическ ни-нетнәй, Коммунистическ нартьд итклтәйән үзүлцхәв.

Деед Совет сунъгългънд цуг сунъгъачнрин 99,93 процент орлцв, коммунистнрин болн партийн биш улсин хамлтин кандитатнрин төлә сунъгъачнрин 99,4 процентнь дуугъан өгв.

Хальмг АССР-н Деед Советин депутатнрин тоод 45 көдлмшчнр болн колхозникуд, тедн дунд 49 хальмгуд, 33 күүкд күн сунъгъгдв. Советск йссна цагин эргнд хальмг олн-ӓмтнә дундас олн күн көдлмшәрн нерән туурулдж уралан гарцхав. Эднә кегснь депутатд сунъгъгдв.

СССР-н Конституц мана орн-нутгин олн келн-ӓмтиг ах-дүүгънинәр ниицүлдж, иньглүллжәх конституц. Мана Хальмг республик, наадк келнӓмтсин республикс, областьсиг дахдж цецглдж, политическ, экономическ, культурн делгрлтдән уралан хурдлдж гарв.

Советск Конституцд СССР-н граждан улсин зөвнь зарлгдсн дееран, альк чигн аргъ-әвәр тетклдджӓнә. Советск улс цуг-тан көдлмш кедж чадх аргъта. Көдлмшчнрин болн цергләчнрин тонь зогслтан уга өсәд йовна.

Сургъуль-эрдмәрн, культурарн ард хоцрдж үлдсн орнутг бәәснәсн Советск Союз ода делгү сургъульта, түрүлгч культурта орн-нутгт хүврв. Советск научн болн техническ күүврнь ода цуг делкәд лавта нл үзгднә.

Советск государствд Коммунистическ парть гардврч нилчтә болдгинь Советск Конституц батлна. Коммунистическ парть йоста олн-ӓмтнә парть болдгинь, күч-көлсчнрт итклтә, эднә джиргәлинь харсдгинь давсн цагин тууджин дамшлт лавта үзүлв.

„1959—1965 джилмүдт СССР-н олн-ӓмтнә эдл-ахун делгрлтин контрольн тоогъин туск" тезисмүдт батлгдсн коммунистическ тосхлтин программиг күцәлгъя советск олнӓмтнә джиргәлинь улм бөдлүлх, СССР-н Конституцар тедн өггдсн зөвнг олзлхд улм өргн хаалгъ секдж гаргъх.

СССР-н Конституц—делкәд түрүн болдж дилсн социализмин Конституц, марксизм-ленинизмин алдр чиглнг, коммунизм дилхиг батар үзүлдж йӓнә.